

تحلیل داده های نظرسنجی از مصرف کنندگان قرص سی لاکس

واحد تحقیق و توسعه با همکاری واحد بازاریابی - فروش
شرکت داروسازی دینه ایران

شرایط مطالعه

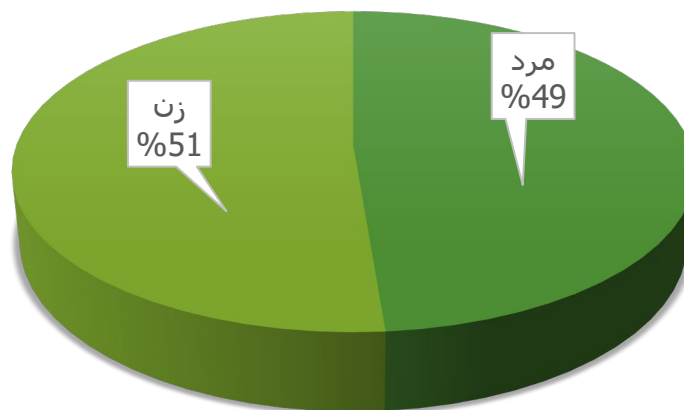
- ▶ این مطالعه با هدف بررسی میزان رضایت مندی از اثر درمانی مصرف کنندگان قرص سی لاکس (بلیستر یا قوطی) شرکت داروسازی دینه ایران انجام شده است.
- ▶ مطالعه بر روی نزدیک به ۱۲۰۰ نفر مراجعه کننده به داروخانه های سراسر کشور در شش ماه دوم سال ۱۴۰۰ که خرید قرص سی لاکس داشته اند، انجام شده است.
- ▶ در این مطالعه افرادی که خرید قرص سی لاکس داشته اند، اما در پرسشنامه قید کرده اند که برای شخص دیگری بوده و خود مصرف نمی کنند، از مطالعه حذف شدند.
- ▶ افرادی که محصول دیگری از سنا غیر از قرص سی لاکس مصرف داشته اند، از مطالعه کنار گذاشته شدند.
- ▶ از افراد خواسته شده که شماره ملی، شماره تلفن، نام و نام خانوادگی خود را در پرسشنامه قید کنند. در صورت امکان می توان به شرکت کنندگان دوباره دسترسی پیدا نمود.

توزیع جنسیتی مصرف کنندگان

▶ مردان: ۵۷۳ نفر

▶ زنان: ۶۰۳ نفر

■ مرد ■ زن

توزیع سنی مصرف کنندگان

► ۱۲-۱۸ سال: ۸ نفر (۰.۷٪)

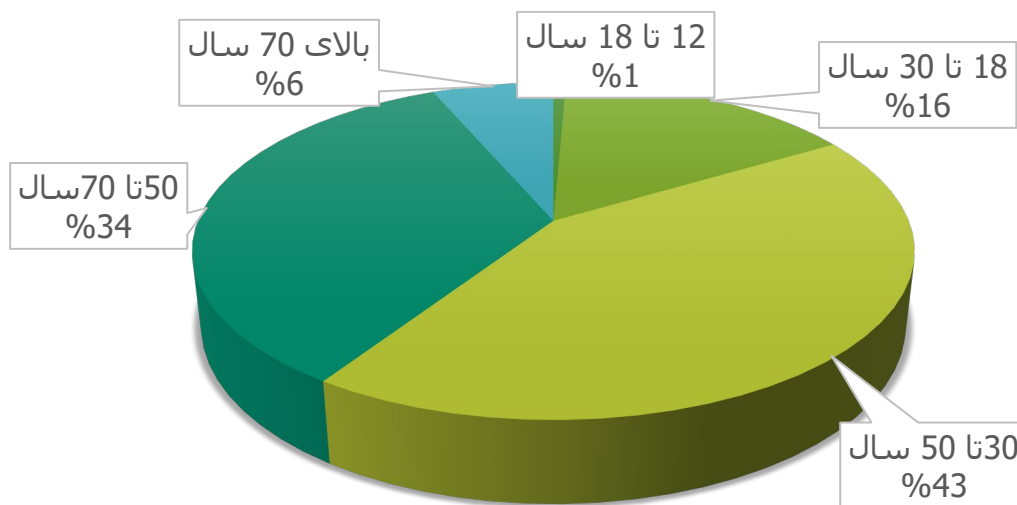
► ۱۸-۳۰ سال: ۱۸۶ نفر (۱۵.۸٪)

► ۳۰-۵۰ سال: ۵۰۳ نفر (۴۲.۸٪)

► ۵۰-۷۰ سال: ۴۰۳ نفر (۳۴.۳٪)

► بالای ۷۰ سال: ۷۶ نفر (۶.۵٪)

بیشترین مصرف در گروه سنی ۳۰-۵۰ سال و پس از آن ۵۰-۷۰ سال مشاهده می‌شود. مصرف در نوجوانان (۱۲-۱۸ سال) بسیار کم است.

واحد تحقیق و توسعه مجتمع صنایع دینه ایران

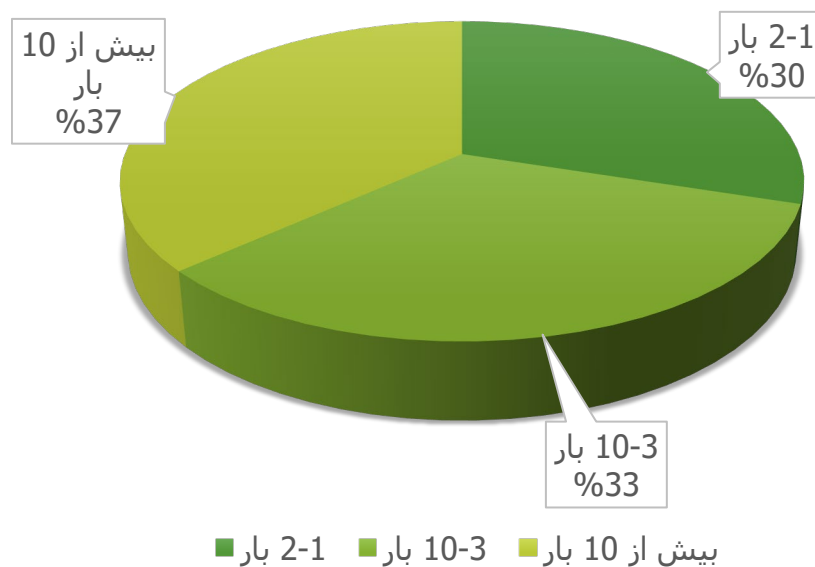
تعداد دفعات مصرف

▶ ۲-۱ بار: ۳۵۲ نفر (۳۰٪)

▶ ۱۰-۳ بار: ۳۹۳ نفر (۳۳.۴٪)

▶ بیش از ۱۰ بار: ۴۳۱ نفر (۳۶.۶٪)

بیشترین فراوانی مربوط به مصرف بیش از ۱۰ بار است که نشان‌دهنده استفاده مکرر از دارو در بین مصرف‌کنندگان است.

بیش از ۱۰ بار ۱۰-۳ بار ۲-۱ بار

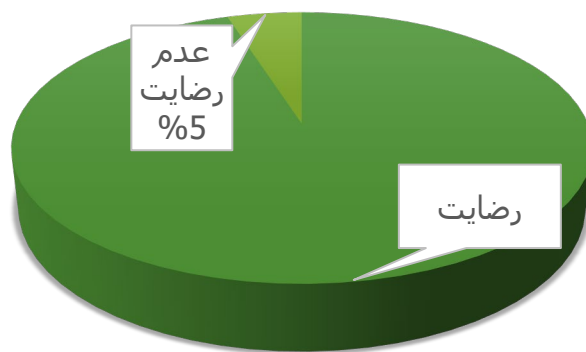
▶ رضایت: ۱۱۱۸ نفر (۹۵.۱٪)

▶ عدم رضایت: ۵۸ نفر (۴.۹٪)

اکثر مصرف کنندگان (۹۵٪) از قرص سی لاکس راضی هستند. عدم رضایت از اثربخشی عمدتاً در مردان جوان (۱۸-۳۰ سال) و زنان در گروه سنی ۳۰-۵۰ سال دیده می‌شود.

عدم رضایت در ۸۰ درصد موارد به دلیل عارضه جانبی ایجاد شده توسط این دارو (نفخ و کرامپ های شکمی) که بعضاً به دلیل حساسیت خود بیماران، بیماری ها و شرایط زمینه ایی ایجاد می شود و عارضه حاد و منجر به ترک دارو در بیماران نیست، می باشد. این عارضه به دلیل مکانیسم اثربخشی دارو؛ افزایش حرکات پرستالتیک (دوده ایی یا کرمی شکل) دارو و افزایش سرعت ترانزیت و خروج مواد به بیرون از روده بزرگ است، اتفاق می افتد. محل اثر دارو انتهای کولون و ناحیه ایلئوم است.

در کمتر از ۲۰ درصد موارد عدم رضایت ناشی از اثربخشی دارو می باشد.

■ رضایت ■ عدم رضایت

- ▶ مردان ۳۰-۵۰ سال با مصرف بیش از ۱۰ بار: بیشترین تعداد (۱۰۲ نفر) و رضایت بالا.
- ▶ زنان ۳۰-۵۰ سال با مصرف بیش از ۱۰ بار: ۱۰۷ نفر با رضایت بالا، اما ۲ مورد عدم رضایت نیز وجود دارد.
- ▶ عدم رضایت در مردان: بیشتر در گروه سنی ۳۰-۵۰ سال با مصرف ۱-۲ بار (۳ مورد) و ۱۸-۳۰ سال با مصرف بیش از ۱۰ بار (۱ مورد).
- ▶ عدم رضایت در زنان: در گروه سنی ۳۰-۵۰ سال با مصرف ۱-۲ بار (۹ مورد) و بیش از ۱۰ بار (۲ مورد).

یافته‌های کلیدی

- ▶ قرص سی لاکس بیشتر توسط افراد ۳۰-۷۰ سال استفاده می‌شود.
- ▶ مصرف مکرر (بیش از ۱۰ بار) شایع است و با رضایت بالایی همراه است.
- ▶ عدم رضایت در موارد معدودی دیده می‌شود، عمدتاً در افرادی که مصرف کم (۱-۲ بار) داشته‌اند.
- ▶ تفاوت معناداری در رضایتمندی بین زنان و مردان وجود ندارد.
- ▶ در بین جمعیت آماری مورد مطالعه ۳۷ پزشک عمومی، ۱۷ داروساز، ۱ نفر فوق تخصص غدد، ۱ نفر روان پزشک، ۲ نفر متخصص داخلی، ۵ ماما و ۲ نفر پرستار وجود داشته که علاوه بر مصرف توسط خود ایشان توصیه به مصرف بیماران نیز دارند.

تحلیل جنسیت و سن با تمرکز بر الگوی مصرف

▶ زنان ۳۰-۵۰ سال:

▶ بیشترین تعداد مصرف کننده (۱۰۷ نفر) در دسته بیش از ۱۰ بار مصرف با رضایت بالا.

▶ اما ۹ نفر در همین گروه سنی با ۱-۲ بار مصرف عدم رضایت داشته‌اند.

نتیجه: ممکن است اثربخشی دارو برای برخی زنان در مصرف کم پایین باشد یا عوارض جانبی باعث عدم رضایت شده باشد.

▶ مردان ۵۰-۷۰ سال:

▶ مصرف ۳-۱۰ بار (۵۶ نفر) و بیش از ۱۰ بار (۹۸ نفر) با رضایت کامل همراه است.

▶ تنها ۱۲ نفر در مصرف ۱-۲ بار رضایت داشته‌اند و ۹ نفر دیگر در همین گروه عدم رضایت نشان داده‌اند.

نتیجه: مردان مسن با مصرف مکرر رضایت بیشتری دارند، اما مصرف کم ممکن است برای آنها کافی نباشد.

تحلیل عدم رضایت در گروه‌های خاص

▶ زنان ۱۸-۳۰ سال:

▶ ۴ نفر از ۴۳ نفر با ۱-۲ بار مصرف عدم رضایت داشته‌اند.

▶ اما ۴۴ نفر با بیش از ۱۰ بار مصرف رضایت کامل داشتند.

سوال: آیا عدم رضایت به دلیل انتظارات بالاتر این گروه سنی یا عوارض بیشتر دارو در جوانان است؟

▶ مردان ۱۸-۳۰ سال:

▶ ۱ نفر از ۲۲ نفر با بیش از ۱۰ بار مصرف عدم رضایت داشت.

▶ ۲۶ نفر با ۱-۲ بار مصرف رضایت داشتند.

نتیجه: برخلاف زنان جوان، مردان جوان با مصرف کم راضی‌تر هستند.

تحلیل مصرف مکرر (بیش از ۱۰ بار)

▶ بیشترین مصرف مکرر:

▶ مردان ۳۰-۵۰ سال (۱۰۲ نفر)

▶ زنان ۳۰-۵۰ سال (۱۰۷ نفر)

▶ زنان ۵۰-۷۰ سال (۷۶ نفر)

نتیجه: این گروه‌ها احتمالاً به مصرف مداوم دارو وابسته‌اند یا اثر دارو برای آنها با گذشت زمان کاهش یافته است.

تحلیل گروه‌های حاشیه‌ای

► نوجوانان (۱۲-۱۸ سال):

► تعداد بسیار کم (۸ نفر) اما تمام مصرف‌کنندگان زن بودند (به جز ۱ مرد).

سوال: آیا این نشان‌دهنده خوددرمانی در نوجوانان است یا تجویز پزشک؟

► سالمندان (بالای ۷۰ سال):

► ۳۹ مرد و ۱۷ زن با مصرف بیش از ۱۰ بار، اما ۳ مرد با مصرف ۲ بار رضایت داشتند.

نتیجه: ممکن است سالمندان مرد نیاز به دوزهای بالاتر داشته باشند.

تحلیل جمعیت‌شناختی و رفتاری

➤ الف) توزیع جنسیتی و سنی

➤ زنان (۶۰۳ نفر):

➤ بیشترین مصرف در گروه سنی ۳۰-۵۰ سال (۲۹۳ نفر $\approx 48.6\%$).

➤ کمترین مصرف در بالای ۷۰ سال (۱۹ نفر $\approx 3.1\%$).

➤ مردان (۵۷۳ نفر):

➤ بیشترین مصرف در ۳۰-۵۰ سال (۳۲۰ نفر $\approx 55.8\%$).

➤ کمترین مصرف در ۱۲-۱۸ سال (۱ نفر $\approx 0.2\%$).

نتیجه:

➤ میانسالان (۳۰-۷۰ سال) اصلی‌ترین مصرف‌کنندگان هستند.

➤ زنان در سنین باروری (۱۸-۵۰ سال) سهم بالایی دارند که می‌تواند به دلایل هورمونی یا استرس مرتبط باشد.

- ▶ (ب) الگوی مصرف و رضایتمندی
- ▶ مصرف مکرر (بیش از ۱۰ بار)
- ▶ بیشترین مصرف مکرر در:
- ▶ زنان ۳۰-۵۰ سال (۱۰۷ نفر)
- ▶ مردان ۳۰-۵۰ سال (۱۰۲ نفر)
- ▶ زنان ۵۰-۷۰ سال (۷۶ نفر)
- ▶ رضایتمندی در این گروه: بسیار بالا ($\approx 98\%$)

- ▶ تحلیل:
- ▶ احتمالاً مصرف مداوم نشان دهنده وابستگی به دارو یا کاهش اثرگذاری در طول زمان است.
- ▶ ممکن است نیاز به بررسی دوز مصرفی یا سایر علل زمینه ایی مانند انسداد وجود داشته باشد.

➤ (ب) الگوی مصرف و رضایتمندی (ادامه)

➤ مصرف کم (۱-۲ بار)

➤ عدم رضایت بیشتر در:

➤ زنان ۳۰-۵۰ سال (۹ نفر از ۸۴ نفر $\approx 10.7\%$)

➤ زنان ۱۸-۳۰ سال (۴ نفر از ۴۷ نفر $\approx 8.5\%$)

➤ مردان ۳۰-۵۰ سال (۳ نفر از ۸۵ نفر $\approx 3.5\%$)

➤ نتیجه:

➤ زنان در مصرف کم، نارضایتی بیشتری نشان می‌دهند → احتمالاً انتظارات بالاتر یا تفاوت در متابولیسم دارو.

➤ مردان حتی با مصرف کم، رضایت نسبی دارند → ممکن است پاسخ سریع‌تر به دارو بدهند.

تحلیل عمیق‌تر عوامل مؤثر بر رضایت

➤ الف) عوامل احتمالی عدم رضایت

➤ انتظارات غیرواقع‌بینانه:

➤ برخی مصرف‌کنندگان (به‌ویژه زنان جوان) ممکن است توقع بهبود فوری داشته باشند.

➤ عوارض جانبی:

➤ گزارش‌های پراکنده از عدم رضایت (کمتر از ۲۰ درصد) در مصرف کم ممکن است به دلیل عوارضی مانند نفخ یا کرامپ‌های شکمی باشد.

➤ تفاوت‌های جنسیتی در پاسخ به دارو:

➤ زنان ممکن است متابولیسم متفاوتی داشته باشند که اثربخشی دارو را تحت تأثیر قرار دهد.

➤ ب) گروه‌های پرخطر

➤ نوجوانان (۱۲-۱۸ سال):

➤ اگرچه تعداد کم است (۸ نفر)، اما تمام مصرف‌کنندگان زن هستند (به جز ۱ مرد).

➤ نیاز به بررسی منبع تهیه دارو (آیا خوددرمانی است یا تجویز پزشک؟)

➤ سالمندان (بالای ۷۰ سال):

➤ ۳۹ مرد با مصرف بیش از ۱۰ بار → احتمال وابستگی یا نیاز به دوز بالاتر.

➤ ۱۷ زن با مصرف مکرر → ممکن است به دلیل بیماری‌های مزمن باشد.

پیشنهادات اجرایی برای بهبود نتایج

- ▶ الف) اقدامات کوتاه مدت
- ▶ بررسی علل عدم رضایت در زنان ۱۸-۵۰ سال:
 - ▶ انجام مصاحبه‌های عمیق با افراد ناراضی.
 - ▶ ثبت دقیق عوارض جانبی گزارش شده.
- ▶ آموزش مصرف صحیح دارو:
 - ▶ اطلاع‌رسانی درباره مدت زمان مورد نیاز برای اثرگذاری.
 - ▶ هشدار درباره مصرف خودسرانه در نوجوانان.
- ▶ ب) اقدامات بلندمدت
- ▶ مطالعه تأثیر جنسیت بر اثربخشی دارو:
 - ▶ آیا زنان نیاز به دوز متفاوت یا فرمولاسیون اصلاح شده دارند؟
- ▶ بررسی وابستگی به دارو در مصرف‌کنندگان مکرر:
 - ▶ آیا کاهش تدریجی دوز یا جایگزینی با روش‌های دیگر امکان‌پذیر است؟
- ▶ بررسی الگوی مصرف در سالمندان:

واحد تحقیق و توسعه مجتمع صنایع دینه ایران

▶ آیا تداخل با داروهای دیگر (مثل فشار خون یا دیابت) وجود دارد؟ از آنجا که محل اثر دارو ناحیه ایلئوم یا انتهای روده بزرگ است، تداخلات دارویی خاص، مطرح نمی‌باشد.

- ▶ تحلیل داده‌های کیفی: مصاحبه با پزشکان تجویزکننده.
- ▶ مطالعه طولی: پیگیری مصرف‌کنندگان برای بررسی تغییرات رضایت در طول زمان.
- ▶ مقایسه با داروهای مشابه: آیا سی لاکس در مقایسه با رقبا عملکرد بهتری دارد؟
- ▶ در برخی از پرسشنامه‌ها تنها اشاره به رولاکس یا پلی اتیلن گلایکل به عنوان مقایسه شده است. اما از آنجا که داروهای ذکر شده در رده مسهل‌های اسموتیک قرار می‌گیرند، مقایسه عوارض جانبی سنا (مسهل مکانیکال) با آنها درست نمی‌باشد.
- ▶ تحلیل وضعیت سبک زندگی مصرف‌کنندگان (میزان تحرک، میزان مصرف فیبر روزانه، مصرف برخی داروهای خاص مانند ضداسهال‌ها، آنتی هیستامین و ... که موجب تشدید یبوست می‌شود).

جمع‌بندی نهایی

- ▶ سی لاکس در مصرف مداوم رضایت بالایی ایجاد می‌کند، اما در برخی گروه‌ها (زنان جوان و میانسال) نیاز به بررسی بیشتر دارد.
- ▶ عدم رضایت در مصرف کم ممکن است ناشی از انتظارات نادرست یا عوارض جانبی باشد.
- ▶ اقدامات پیشنهادی شامل آموزش، پژوهش‌های هدفمند، و بررسی دقیق‌تر گروه‌های پرخطر است.
- ▶ این تحلیل می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری دارویی و بهبود اثربخشی درمان باشد.